

Szervezeti életünk formalizmusának és hiányosságainak kiküszöbölését is fontos feladatnak tartjuk.

Szervezeti életünk megszilárdítása érdekében szükséges:

- a Csemadok társadalmi súlyának növelése a taglétszám emelésével;
- a Csemadok-titkárságok munkájának átszervezés, az egyes munkaszakaszok feladatainak új meghatározása és az apparátus kibővítése;
- a központi és járási ellenőrző szervek tevékenységének aktivizálása;
- a választott központi és járási szervek fokozott bekapcsolása a konkrét munkába, az egyes szervek közötti élő kapcsolatok ápolása.

X X X

Szövetségünk a tagság és az egész csehszlovákiai magyarság érdekeit, szükségleteit és tenni akarását kifejezésre juttató programot hagy jóvá. A Csemadok programot kap, a hosszú időre szóló alapvető feladatok és célok foglalatát, cselekvési tervet, melynek csak a kitartó, ügybuzgalommal végzett munka ad majd értelmet. Csak a hivatástudat és mindnyájunk áldozatkészsége vihet bennünket előre azon az úton, mely a szocializmus építésének és nemzetiségi létünk kiteljesedésének az útja.

Lehetőségeink nem csekélyek. Rajtunk, a Csemadok-tagok tízezerein, munkásokon, parasztokon, értelmiségieken, öregeken és fiatalokon múlik, hogy lehetőségeinkből mit váltunk valóra, hogy mit teljesítünk abból, amit vállaltunk. S amit vállaltunk, az nem kevés: a köztársaság nemzeteivel és nemzetiségeivel egyenjogú és egyenrangú embereként testvéri egységben építeni jövőnket.

*Hét, 1969. április 6. 10–11. p.*³⁴⁰

88

Pozsony, 1969. március 18–19. Az Új Szó tudósításai a Csemadok március 17–18-i rendkívüli, X. országos közgyűléséről.

A köztársasági elnök Munkaérdemrenddel tüntette ki a húszéves CSEMADOKOT
MUNKÁRA JÖTTÜNK ÖSSZE – PROGRAMOT ALAKÍTANI

Szlovákia fővárosában megkezdődött a CSEMADOK rendkívüli X. országos közgyűlése
● A csehszlovákiai magyarság érett társadalmi tényezővé formálódott ● A párt- és az állami szervek nevében ANTON ŤAŽKÝ elvtárs üdvözölte a közgyűlést ● Javaslat az új elnevezésre ● Vita az új programtervezetről és az új alapszabályzatról

Hétfőn délelőtt a bratislavai Kultúra és Pihenés Parkjának kongresszusi termében megkezdte munkáját a CSEMADOK rendkívüli, X. országos közgyűlése. Bár az országos

340 A dokumentumot közli még Szabó Rezső: i. m. 408–417. p.

elnök és a főtitkár a küldöttekhez intézett szavaikban hangsúlyozták, munkagyűlésről van szó, – „munkára jöttünk össze, programot alakítani” –, mégis a nap folyamán a közgyűlés ünnepi jelleget öltött, amikor a délutáni órákban A n t o n Ě a ž k ý elvtárs, a párt- és az állami szervek küldöttségének vezetője bejelentette, hogy az SZLKP KB-nek a Szlovák Szocialista Köztársaság kormányának és a Nemzeti Front Központi Bizottságának javaslatára a köztársasági elnök a CSEMADOKOT a köz érdekében kifejtett tevékenységéért Munkaérdemrenddel tüntette ki. A küldöttek és a vendégek felállva lelkes tapssal fogadták szavait. A kitüntetés átadása után D o b o s L á s z l ó miniszter, a CSEMADOK KB országos elnöke mondott köszönetet a magas állami kitüntetésért. „Ilyenkor mindig fogadkozni szoktak – mondotta. – Nem teszem ezt. Azok vagyunk és leszünk, akik voltunk. Magatartásunkkal és erkölcsünkkel e köztársaság nem gyenge pontja, hanem erős láncszeme kívánunk lenni. Ez a kitüntetés a megbecsülés jele, váljon a szlovákok és magyarok együttélésének szimbólumává.”

A közgyűlést D o b o s L á s z l ó nyitotta meg. Meleg szavakkal köszöntötte az SZLKP KB, a szlovák kormány és a Nemzeti Front küldöttségét, melyet A n t o n Ě a ž k ý, a CSKP KB és az SZLKP KB elnökségének tagja, az SZSZK Nemzeti Frontja Központi Bizottságának elnöke vezetett. A küldöttség további tagjai voltak: B o h u š G r a c a, az SZLKP KB titkára és M i r o s l a v V á l e k költő, az SZSZK művelődésügyi minisztere. A munkaelnökség és a bizottságok megválasztása után dr. S z a b ó R e z s ő főtitkár a küldöttek elé terjesztette a CSEMADOK tevékenységéről, a IX. közgyűlés határozatainak teljesítéséről szóló jelentést. N y á r i I s t v á n ismertette a Központi Ellenőrző Bizottság jelentését, majd V a r g a S á n d o r a CSEMADOK új programtervezetét indokolta. Utána dr. M e d e I s t v á n az alapszabályzat módosításáról adott magyarázatot. T a k á c s A n d r á s a rehabilitációs bizottság munkájáról számolt be. Az ülés folyamán bejelentették, hogy O n d r e j K l o k o č, a Szlovák Nemzeti Tanács elnöke üdvözlő levelében sok sikert kívánt a közgyűlésnek. A CSEMADOK több helyi szervezete táviratilag üdvözölte a küldötteket.

A délutáni órákban megkezdődött a vita. Helyszűke hiányában ma sajnos nem tudjuk ismertetni, de később visszatérünk rá. Most csak azt a megjegyzést fűzhetjük hozzá, érezhető volt – ami Dobos László megnyitó beszédében mondott szavait igazolja –, hogy ez a közgyűlés nem olyan, mint a múltban volt, nem számadó, hanem programot adó, reformáló jellegű közgyűlés. Lényege 1968 januárjában, a CSKP akcióprogramjában rejlik, mely a csehszlovákiai magyarság helyzete rendezésének történelmi lehetőségét teremtette meg. Ezt a légkört, hangulatot tükrözte A n t o n Ě a ž k ý üdvözlő beszéde is, aki a szlovák központi szervek nevében kijelentette, hogy további törvények elfogadásával is igazolni fogják a nemzetek és a nemzetiségek közötti egyenlőséget. Majd reményét fejezte ki, hogy a csehszlovákiai magyarság, mint államalkotó elem tevékenyen részt vesz közös hazánk jövőjének építésében, a társadalmi változások valóra váltásában. A küldöttek nagy tetszéssel és gyakori tapssal fogadták szavait.

A közgyűlés ma tovább folytatja munkáját.

P. B.

Véget ért a CSEMADOK rendkívüli X. országos közgyűlése
A PÁRT JANUÁRI POLITIKÁJA TETTE LEHETŐVÉ AZ ÚJ PROGRAM KITŰZÉSÉT

Jóváhagyták az új programot és szervezeti szabályzatot ● A CSEMADOK új elnevezése: A Csehszlovákiai Magyarok Társadalmi és Kulturális Szövetsége ● Megválasztották az új központi bizottságot és vezetőséget ● Törekvéseink valóra váltásában cselekedjünk úgy, hogy megértésre találjunk a szlovák népnél és képviselőinél ● A nemzetek és nemzetiségek békés együttműködésének ügyét szolgáljuk

Kedden a délutáni órákban a bratislavai Kultúra és Pihenés Parkjának kongresszusi termében befejezte munkáját a CSEMADOK rendkívüli, X. országos közgyűlése. Nemcsak a szövetség, hanem a csehszlovákiai magyarság szempontjából is nagy eseménynek számít ez a kétnapos tanácskozás, mert a közgyűlésen egyhangúlag elfogadott új program szorosan összefügg nemzetiségünk időszerű problémáinak megoldásával. Hogy a program kifejezést nyerjen az elnevezésben is, a közgyűlés elhatározta, új nevet ad a szövetségnek: A CSEHSZLOVÁKIAI MAGYAROK TÁRSADALMI ÉS KULTURÁLIS SZÖVETSÉGE.

A közgyűlés második napján is jelen volt a párt- és állami szervek küldöttsége: **Anton Ťažký**, a CSKP KB és az SZLKP KB elnökségének tagja, az SZSZK Nemzeti Frontja Központi Bizottságának elnöke, valamint **Bohuš Graca**, az SZLKP KB titkára. A küldöttek vitával folytatták tanácskozásukat. Elmondhatjuk, hogy minden felszólalás a csehszlovákiai magyarság kérdéseit érintette, a népműveléstől, az iskolaügytől kezdve az egészségügyig és az arányos képviselet megvalósítására irányuló törekvésekig. A problémák ésszerű megoldását sürgették. Mindnyájan úgy látják a helyzetet, hogy a nemzetiségi kérdés rendezése után végre eljön a tettek ideje, s ezt csak úgy érhetjük el, mint ahogy az elfogadott határozatban is rögzítették: **a CSEMADOK szervei, szervezetei, tagjai tartásuk alapvető kötelességüknek a programban foglalt célkitűzések valóra váltását. Tegyük ezt úgy, hogy törekvéseik megértésre találjanak a szlovák népnél és képviselőinél is.** A továbbiakban hangsúlyozzák: **Erkölcsei kötelességünknek tartjuk, hogy kulturális-társadalmi tevékenységünkkel továbbra is a szocializmus javát, a nemzetek és nemzetiségek közötti békés együttműködés ügyét szolgáljuk.** **Szöke József** az elmúlt évben elért legfőbb eredményt nem is annyira az új nemzetiségi intézmények létesítésében, mint inkább abban látja, hogy a csehszlovákiai magyarság öntudatban, tudatos törekvésben megnőtt. Ma már tudja, mit akar, s céljáról nem akar lemondani. Ez munkánk legfőbb sikere, ez az, amire a jövőben építenünk kell. Minden érdekünk azonos a szlovák nemzet érdekeivel. 1968 januárja lehetővé tette számunkra is, hogy félelem nélkül gondolkodjunk, cselekedjünk, a történelemben mi is beleszólhassunk, de ne csak az anyagi javak termelésébe, hanem az elosztásába is. Helyesen hangsúlyozta felszólalásában **Papp József** mérnök, csak az indokolt követelményekre lehet építeni, tudnunk kell mindig, hogy mire van lehetőség. A képviselet ügyében pedig helyesen mutatott rá a minőségi kérdésre; nem elégedhetünk meg csak az arányos képviselettel, hanem ügyelnünk kell arra is, kik képviselnek bennünket. **Matej Lúčan**, az SZSZK oktatásügyi minisztere nevében **dr. Martin Hargaš** docens üdvözölte a kongresszust, s több iskolaügyi problémára válaszolva, leszögezte, hogy az Oktatásügyi Minisztérium minden kritikus hangot figyelemmel kísér, s ezekből kitér, hogy sok kérdést járási szinten is meg lehetne oldani, ha az elvtársak kihasználnák a lehetőségeket. Az Ukrán Dolgozók Kulturális Szövetsége szintén üdvözlését küldte a közgyűlésnek.

Dobos László vitazáró beszédében sok lényeges kérdésre választ adva, hangsúlyozta: „Újszerű nemzetiségi programot dolgoztunk ki. Húszéves merev gyakorlattal találjuk szemben magunkat, ezért a megvalósítás nem megy majd könnyen. Figyelmünket irányítsuk a gyakorlati kérdésekre.” Mint a nemzetiségek ügyének intézésével megbízott miniszter ígéretet tett, hogy a sajtót rendszeresen tájékoztatni fogják a nemzetiségi kérdés további rendezésének lefolyásával. A továbbiakban kijelentette: „A következő időszakban a figyelmet a járásokra kell összpontosítani. Amint a szlovák kormány jóváhagyja a nemzetiségi tanácsot, sorra vesszük a vegyes lakosságú járásokat, hogy felmérjük a tényleges helyzetet. Az SZSZK Nemzeti Frontja Központi Bizottságának elnökével történt megállapodás értelmében a Nemzeti Front rövidesen összehívja a CSEMADOK, a Matica slovenská és az Ukrán Dolgozók Kulturális Szövetsége képviselőinek értekezletét, hogy mielőbb tisztázhassuk a felmerült nézeteltéréseket.” Utána bejelentette, hogy **dr. Szabó Rezső** saját kérésére megváltik a vezető titkári tisztségtől. A tizennyolc éven át végzett lelkiismeretes munkájáért meleg szavakkal mondott köszönetet. A közgyűlés szívélyes ünneplésben részesítette Szabó elvtársat.

A jelölő bizottság nevében **Nyári István** tudatta a küldöttekkel a titkos választások eredményét, s felsorolta, kit választottak be a Központi Bizottságba és a Központi Ellenőrző Bizottságba. Utána **Fónod Zoltán** a javasoló bizottság nevében ismertette a küldöttekkel a szervezeti szabályzatban és a programtervezetben az észrevételek alapján tett módosításokat. A határozati javaslatot a küldöttek egyhangúlag elfogadták. A szervezeti szabályzatot egy tartózkodó szavazattal hagyták jóvá. A CSEMADOK új elnevezéséről külön szavaztak – csak egy küldött szavazott ellene, ketten pedig tartózkodtak a szavazástól. A programot szintén jóváhagyták.

A közgyűlés befejező részében a küldöttek jóváhagyták a köztársasági elnökünkhöz, a CSKP KB-hez, az SZLKP KB-hez, az SZSZK Nemzeti Frontja Központi Bizottságához és az SZSZK kormányához intézett leveleket.

A CSEMADOK rendkívüli X. országos közgyűlése **Dobos László** zárszavával ért véget. Bücsúzóul kijelentette, hogy egy nehéz időszak végére tettünk pontot.

Az Internacionálé akkordjaival fejeződött be a közgyűlés munkája.

A CSEMADOK KÖZPONTI BIZOTTSÁGA MEGVÁLASZTOTTA AZ ÚJ VEZETŐSÉGET

Röviddel a közgyűlés után összeült a CSEMADOK Központi Bizottsága, hogy megválassza az új vezetőséget. Nyilvános szavazással ismét **Dobos Lászlót** választották meg országos elnöknek. Az új vezető titkár **Szóke József** lett, titkárok: **Takács András** és **Varga Sándor**. Az elnökség további tagjait titkos szavazással választották meg, mégpedig a következő elvtársakat: Csikmák Imre, Duray Miklós, Fónod Zoltán, Gáspár Tibor, Kardos István, Kulcsár Tibor, Mács József, dr. Mede István, Molnár János, Rados Pál, dr. Szabó Rezső, Tolvaj Bertalan, dr. Turczel Lajos, Újváry László, Varga Béla.

P. B.

Új Szó, 1969. március 18. 1–2. p.; március 19. 1–2. p.

Pozsony, 1969. március 25. Duray Miklós beszámolója az *Új Ifjúságban* a magyar ifjúság képviselőinek a Gyermek- és Ifjúsági Szervezetek Társulása március 10–12-i prágai országos alakuló kongresszusán való részvételéről.

A PRÁGAI KONGRESSZUS TANULSÁGAI

Pozsony után Prága, 1969. március 10., 11., 12. Talán egy mondattal is jellemezni lehetne a prágai konferencia lényegét: Az ifjúság egységének demonstrálása, nagy költséggel, kevés eredménnyel. Főleg azért kis eredménnyel, mert a létrejött dokumentumok ellenére elég nagy ellentétek merültek fel a konferencián. A magyar ifjúságot öt központi tanácsstagunk képviselte: Ing. Duka Zólyomi Árpád, Ing. Böjtös József, Farkas Veronika, Pásztor Árpád és Duray Miklós. Ing. Duka Zólyomi tagja volt a kongresszus munkaelnökségének, Ing. Böjtös a statútumbizottságnak és Duray a programbizottságnak.

A kongresszus gyakorlati célja az volt, hogy létrehozza a csehországi és a szlovákiai gyermek- és ifjúsági szervezetek szövetségének, illetve a katona-ifjúság központi föderációját, elfogadja a föderáció programnyilatkozatát és statútumát.

A programnyilatkozási javaslat általános értelemben megemlíttette a nemzetiségi ifjúságot is. Ezért a kongresszuson résztvevő Lengyel Ifjúsági Szövetség és az Ukrán Ifjúság Központi Tanácsa, illetve a Magyar Ifjúság Központi Tanácsának képviselői közös megegyezés alapján javaslatot terjesztettek a programbizottság elé, olyan értelemben, hogy a program deklarálja a nemzetiségi ifjúság saját szervezetének megalakítására való jogát. A programjavaslatban a következő eredeti megfogalmazás szerepel: „A nemzetek és nemzetiségek saját politikai, társadalmi és kulturális fejlődésére való joga ne csak deklarálni legyen, hanem megtöltve konkrét tartalommal is.” A programbizottság magyar képviselője által előterjesztett kiegészítés, mely közvetlenül kapcsolódott az előbbi mondathoz, a következő volt: „...úgy, hogy a nemzetiségi fiatalságnak szintén biztosítva legyen a joga a saját szervezete alakítására és fejlesztésére.” A programbizottság 12 szavazattal 2 ellenében elfogadta a javaslatot.

A plénum előtt előterjesztett végleges programnyilatkozási javaslat a szlovák képviselők részéről negatív visszhangra talált, mégpedig az általunk előterjesztett kiegészítő javaslat miatt, mely hatórás vitát váltott ki. A cseh és a katona-ifjúság részéről nagy támogatásban részesült javaslatunk. A szlovákiai küldöttség több ízben visszavonult tanácskozássra, amelyen többek között felszólítottak, hogy vonjuk vissza a javaslatunkat, illetve fogadjunk el kompromisszumot. A szlovák delegáció által előterjesztett kompromisszumos javaslat szintén elfogadhatatlan volt számunkra. Az erről a kérdésről folyó vitában felszólalt Szymik lengyel küldött, doc. Bača ukrán küldött, Ing. Duka Zólyomi és Duray a mi képviselőtünk részéről. Tekintettel arra, hogy nem tudtunk elfogadható megállapodásra jutni, ezért a kongresszus munkaelnöksége visszavonult tárgyalni és elvetette javaslatunkat. Végeredményben kis nyelvtani módosítással az eredeti javaslatot fogadta el a kongresszus.

A statútumról folyó vitában is nagyobb részt a szlovákiai delegáció nézetei érvényesültek, főleg a bennünket is érintő két pontban. Mégpedig, hogy a Központi Föderációt az ország önálló ifjúsági szervezetei és csoportosulásai alkossák. („Csoportosulás”